

Täysistunto

Keskiviikko 26.10.2022 klo 14.00—18.33

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väliaikaisesta sähkötuesta ja tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 234/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän sota Ukrainassa on radikaalisti muuttanut paitsi suomalaista ja eurooppalaista turvallisuusympäristöä myös talouden tilaa ja näkymää. Markkinoilla on niukkuutta, joka johtaa myös hintojen nousuun. Sähkön hinta on viime aikoina noussut merkittävästi, kuten kaikki tiedämme. Harvaan asutussa ja pitkien etäisyyksien Suomessa sähkön hinnan nousu uhkaa vaikeuttaa erityisesti joidenkin sähkölämmitteisissä omakoti- tai rivitaloissa asuvien pienituloisten ja jopa keskituloisten toimeentuloa.

Hallitus sopi vuoden 2023 talousarvioneuvotteluissa toimenpidekokonaisuudesta, jolla turvataan kansalaisten ostovoimaa ja pyritään vastaamaan sähkön hinnan nousuun. Hallitus päätti sähkön arvonlisäveron määräaikaisesta alentamisesta. Tässä yhteydessä sovittiin myös, että voimakkaasti kohonnutta sähkön hintaa kompensoidaan erillisellä sähkötuella niille pienituloisille kotitalouksille, jotka eivät pysty täysimääräisesti hyödyntämään uutta päätettyä verotuksessa tehtävää kotitalousvähennystä sähköenergialaskun perusteella. Esityksen tavoitteena on siis tukea näitä pienituloisia kotitalouksia tilanteessa, jossa erityisen suuren sähkölaskun maksaminen aiheuttaa vaikeuksia. Sähkökuluja on lisäksi edelleen mahdollista kattaa toimeentulotuella.

Sähkötukea maksettaisiin tammi—huhtikuun 2023 sähköenergialaskujen perusteella. Tukeen olisi oikeus kotitaloudella, joka ei tulojen alhaisuudesta johtuen pysty täysimääräisesti hyödyntämään tuloverotukseen valmisteltavaa kotitalousvähennystä sähkölaskun perusteella. Tukea maksettaisiin vakinaisen asunnon sähköenergiasta aiheutuneista kustannuksista. Tilanteissa, joissa kotitaloudella olisi samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto, tukea myönnettäisiin vain yhden sähkönkäyttöpaikan perusteella. Tukea ei saisi myöskään esimerkiksi vapaa-ajan asunnon sähkölaskun perusteella. Tukea maksettaisi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

siin 60 prosenttia kuukausittaisen sähköenergialaskun 400 euroa ylittävältä osalta. Tukea myönnettäessä otettaisiin huomioon enintään 1 500 euron sähköenergialasku kuukaudessa.

Verotuksen kautta myönnettäviä tukia ei voi hyödyntää lainkaan, mikäli tulot ovat sen verran pienet, että niistä ei tule maksettavaksi tuloveroa. Voi myös olla, että verot riittävät hyödyntämään vain osan kotitalousvähennyksestä. Tarkoituksena onkin, että verovähennystä hyödyntäisivät ne, joiden verot riittäisivät vähennykseen täysimääräisesti.

Eri tulolajeja verotetaan eri tavalla, joten tarkkoja tuloeroja verovähennyksen ja sähkö-tuen saamiselle ei voida määritellä. Esimerkiksi vuonna 2023 veroja aletaan maksaa keskimäärin palkkatulon ylittäessä noin 17 700 euroa, eläketulon ylittäessä noin 12 900 euroa ja etuustulon ylittäessä noin 3 900 euroa. Verojen määrä on keskimäärin noin 2 400 euroa palkkatulon ollessa 27 200 euroa, eläketulon ollessa 18 800 euroa ja etuustulon ollessa noin 12 800 euroa.

Edellä mainitut ovat keskimääräisiä esimerkkejä ja lopulliseen verojen määrään vaikuttavat muun muassa jokaisen henkilökohtaiset vähennykset ja tappiot sekä kunnallisveroprosentti. Verovelvollinen pystyisi itse arvioimaan verojensa riittävyyttä esimerkiksi Verohallinnon veroprosenttilaskurin avulla.

Arvoisa puhemies! Väliaikaista sähkötukea haettaisiin Kansaneläkelaitokselta. Sähkö-tuki katsotaan erityiseksi kustannusten korvaukseksi, jota ei katsottaisi tuloksi muuta sosiaaliturvaa koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa. Samassa esityksessä esitetään tuloverolakiin määräaikaista muutosta, jonka perusteella sähkötuki olisi saajalleen verovapaata tuloa.

Sähkötuen mahdollisia saajia arvioidaan olevan noin 100 000. Sähkötuen arvioidaan lisäävän valtion kustannuksia noin 85 miljoonaa euroa vuonna 2023. Sekä sähkötuen saajien määrän että siitä aiheutuvien kustannusten arviointiin liittyy useita epävarmuustekijöitä, muun muassa sähkön hinnan kehitys, kotitalouksien sähkösopimusten laatu ja solmimisajankohta, sähkön kulutus ja sen jakauma, joihin vaikuttavat voimakkaasti esimerkiksi tulevan talven lämpötilat. Arviot saajien määrästä ja kustannusvaikutuksista ovat siis väistämättä hyvin karkeita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.10 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Sähkön voimakas hinnannousu ja hintojen heilahtelu samoin kuin sähkönsiirtomaksut vaikeuttavat tulevana talvena kansalaisten arkea samoin kuin esimerkiksi pienyritysten, palvelualan ja maatilojen toimintaa ja kannattavuutta. Mainitsenkin tässä nyt erityisesti nämä maatilat, joille kohonneita energiakustannuksia kyllä korvataan takautuvasti energiaveron palautuksilla, mutta energian hinnannousu rasittaa tilojen maksukykyä lyhyellä tähtäimellä erittäin voimakkaasti. On mahdollista, että tulevan talven aikana nähdään vielä monia hintapiikkejä. Sähkön korkea hinta osuu myös kotejaan sähköllä tai sähkön avulla lämmittäviin tehdens esimerkiksi öljystä lämmityslähteenä edelleen houkuttelevan, mikä ei edistä Suomen hiilineutraalisuustavoitteita.

No, hallitus on tehnyt useita toimenpiteitä kohonneiden sähkölaskujen vuoksi vaikeuksissa olevien kotitalouksien tukemiseksi, joista tämä hallituksen esitys on yksi. Tämä on kannatettava esitys, joka kohdistuisi niille kotitalouksille, jotka eivät pienituloisuutensa vuoksi pystyisi täysimääräisesti taas hyödyntämään sähköenergialaskun perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä, jonka hallitus on myös luvannut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

Myös tämä sähkön arvonlisäveron alentaminen on tärkeä, mutta yritysten näkökulmasta arvonlisävero on läpilaskutuserä, eikä sähkön arvonlisäveron alentaminen auta palvelualan yrityksiä tai maatiloja.

Eduskuntaryhmämme tulee vaihtoehtobudjetissa esittämään myös sähköveron alentamista, joka kohdistuisi kaikille sähkönkäyttäjille, ja toivon, että hallitus myös tätä harkitsi, koska seuraukset nimenomaan yrityksille ja maataloudelle voivat olla erittäin kohtalokkaita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

16.12 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on yksi niistä useista toimista, joilla pyritään helpottamaan kansalaisten selviämistä energiakriisin vaikutuksista. Kuten sähkön arvonlisäveron alennus tai sähkön kotitalousvähennyskin, on nyt tälläkin erää käsiteltävä sähkötuki, ikävä kyllä, riittämätön. Toki on sanottava, että on hyvä, että hallitus ojentaa kättä tässä sähkölaskun kallistuessa kaikille kansalaisille, mutta nyt kun katsotaan tämän esityksen sisältöä, voidaan ymmärtää, että tämä ei oikein vastaa sitä tarvetta.

Tämä sähkötuki olisi voimassa ensi vuoden tammikuulta huhtikuulle elikkä neljä kuukautta. Lisäksi tämän alarajaksi on määritetty 400 euroa kuukaudessa, elikkä tukea saisi 60 prosenttia omavastuun ylittävistä osasta aina 1 500 euroon saakka, ja maksimissaan tuki olisi 660 euroa kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Kun tiedetään, että omakotitalossa asuu lähes puolet suomalaisista, niin tämä hallituksen arvio, että noin 100 000 kotitaloutta tarvitsee nimenomaisesti tämän tuen, on liian matala arvio. Toki on oletettu, että niitä tukia haetaan sitten verovähennyksien kautta toisella tavalla tai sitten toimeentulotuen kautta, eli tämä tuen hakeminen on hyvin monitahoista, ja tämä aiheuttaa hämmennystä kyllä monelle kansalaiselle.

Hallitus kompensoi moninkertaisiksi nousevia elinkustannuksia kyllä, mutta ei riittävästi, ja nämä ovat ehkä monimutkaisia, kuten mainitsin. Esimerkiksi laajasti uutisoidun kotitalousvähennyksen kaltaista sähkövähennystä suositellaan nyt vain niille, jotka pystyvät hyödyntämään sen täysimääräisesti. Sähkötukea ja sähkövähennystä ei voi saada samanaikaisesti. Jokaisen kansalaisten toki pitäisi olla oikeutettu jonkinlaiseen tukeen näillä energian hinnoilla, ja nyt kun on käynyt ilmi, että monet jäävät ehkä huomioimatta, kuten maatalousyrittäjät tai pienyrittäjät, niin heidän osaltaan ei ole välttämättä nytten kiinnitetty riittävästi huomiota hallituksen puolelta.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että mahdollisimman pian saisimme vastauksia käytännön kysymyksiin, joita on mielessäni. Esimerkiksi: Miten nopeat käsittelyajat sähkötukihakemuksille pystytään antamaan? Pystytäänkö hakemukset käsittelemään esimerkiksi saman seitsemän arkipäivän sisällä kuin esimerkiksi toimeentulotukihakemukset? Haetaanko tukea vasta laskujen todetun maksamisen jälkeen, mikä ei siis auta kansalaisia reaaliajassa? [Puhemies koputtaa] Tai jos tukea myönnetään laskuun, joka kuitenkin päätyy maksamattomana ulosottoon, seurataanko sitä jollakin tavalla? [Puhemies: Kiitoksia.] — Arvoisa puhemies, jatkan puhujapöytästä sitten. [Puhemies: Selvä. — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Niin, arvoisa puhemies, vielä lyhykäisestikin haluan sanoa: Entä jos kansalainen tarvitsee Kelan tuen ensin pystyäkseen maksamaan laskut mutta käsittelyajat ovat niin pitkät, että kansalaiselle ehtii kertyä korko- ja perintäkuluja, joista seuraa lisää maksuvaikeuksia? Oli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

si erittäin tärkeää nyt tietää, millä tavalla ja missä ajassa tämän tuen saavat ne henkilöt, jotka sitä tarvitsevat.

On selvää, että näitä tukitoimia tarvitaan, ja tarvittaisiin oikeasti vähän massiivisempia-kin toimia. Toivon, että edes nämä vähäiset kompensaatiot saadaan hoidettua niin, että ne todella auttavat niitä, jotka niitä eniten tarvitsevat, ja että niiden saaminen ei olisi monimutkaista ja että tukia ei sen vuoksi jäisi saamatta tai prosessi aiheuttaisi jopa takaisinperintää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.17 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sähkötuesta on erittäin tarpeellinen ja tervetullut lisätoimi tässä tänään käsittelemässämme laajassa paketissa, jolla tuetaan kotitalouksia kohonneiden elinkustannusten keskellä. Vähintään kolminkertaiseksi, paikoin jopa kymmenkertaiseksi, kohonnut sähkön hinta nostaa monen tavallisen palkansaajan sähkölaskut maksukyvyyn ulottumattomiin — puhumattakaan heistä, jotka ovat palkansaaja-aseman ulkopuolella.

Tilanne uhkaa vaikeuttaa erityisesti sähkölämmitteisissä omakoti- tai rivitaloissa asuvien pieni- ja keskituloisten toimeentuloa. Voimakkaasti kohonneiden kustannusten tilanteessa toimeentulotuella tai asumistuella ei pystytä turvaamaan edes kaikkien pienituloisten moninaisia elämäntilanteita, ja siksi tämä sähkötuki on tärkeä lisä ja se tulee todelliseen tarpeeseen.

Sähkötukea maksettaisiin niille kotitalouksille, jotka eivät pienituloisuutensa vuoksi pystyisi täysimääräisesti hyödyntämään sähköenergiakaskun perusteella myönnettävää uutta sähkön kotitalousvähennystä. Huoleni kohdistuu nyt tässä sähkötuen 400 euron omavastuuseen, joka tulee olemaan monelle kohtuuton. Toivon sydämestäni, että toimeentulotuen käsittely, joka tätä sitten tulee paikkaamaan, sujuu Kelassa kuten on luvattu ja että korkeita sähkölaskuja huomioidaan täysimääräisesti ja harkintamahdollisuuksia käyttäen, eikä lähdetä pallotelemaan asiakkaita Kelan ja tulevien hyvinvointialueiden sosiaalitoimen välillä.

Nostan esille vielä lopuksi myös toiveen hallitukselle viestintään panostamisesta. On erittäin tärkeää, että nyt, kun tulee monia eri tukimuotoja — toisaalta sähkön verovähennys ja toisaalta tämä käsillä oleva Kelan sähkötuki — viestinnän täytyy olla erityisen selkeää. Tarvitaan suoranaista rautalankamallia, jotta ihmiset osaavat hakea oikeaa tukea eikä kukaan tippuisi eri tukien väliin siksi, että haki ensin väärää tukea ja sitten se hylättiin.

Olisi hienoa, jos näiden viestintään saataisiin mukaan yhtenäisesti ja suurella näkyvyydellä tietenkin media, mutta lisäksi myös Kela, verottaja, energiayhtiöt sekä asumisen neuvontaa tekevät järjestöt, jotka kaikki yhtenäisesti kotisivuillaan kertoisivat yksinkertaisesti ja tiiviisti, mitä tukea kenenkin tulisi tulojen perusteella hakea, jotta välttyttäisiin siltä, että joku tarpeettomasti putoaa näiden tukien väliin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

16.20 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hallitus on tehnyt hyvän ja tärkeän ehdotuksen, jolla säädetään väliaikaisesta sähkötuesta. Kyllä sähköhintojen voimakas kohoaminen — todellakin kaksinkertainen nousu on todella pieni, kun puhutaan jossakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

kohtaa kymmenkertaisista nousuista — iskee erityisesti pienituloisiin, mutta keskituloiset palkansaajat ovat aivan yhtä lirissä, kun siellä sähkölämmityksessä ruvetaan puhumaan kymmenkertaisista sähkön hinnan maksuista. Harva-asutusalueella on vieläkin tärkeämpää saada jotakin tukea, että pystytään mahdollistamaan se asuminen — varsinkin, kun siellä on paljon sähkölämmitteisiä omakotitaloja.

Mutta toivon, kuten tässä edellä edustaja Lohikoski, samaa viestinnällistä tehokkuutta, ja samalla korostan myös, mitä edustaja Niikko toi esiin. Näitten molempien huomioiden lisäksi vielä: Kuinka meillä digittömät kansalaiset voivat saada tiedon siitä, mitä tukia ja miten, kun ei heillä ole mahdollisuutta verottajan laskureista käydä selvittämässä? Eli muistetaan, että meillä on vielä paljon vanhusväestöä, jotka eivät ole digiajassa, nettiyh-teyksiä ei ole, eikä ole osaamistakaan.

Kuinka me huolehditään nyt nämä edellä tuodut huomiot ja sitten vielä tämä meidän vanhusväestö? [Pia Lohikoski: Erittäin hyvä huomio!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.22 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Tänään saamme käsittelyyn monia ostovoiman tukemiseen ja siten ihmisten arjessa selviämiseen kohdistuvia lakiesityksiä. On hienoa, että hallitus on määrätietoisesti edistänyt näitä tärkeitä asioita. Olemme lähestymässä vuoden kylmimpiä kuukausia, ja kohonneiden sähkön hintojen takia laskujen maksamiseen tarvitaan nyt apua. Hallitus on jo antanut sähkövähennystä ja sähkön arvonlisäveron alen-tamista koskevat esitykset, ja nyt näemme myös määräaikaisen sähkötuen etenemisen eduskuntaan. Sähkötuella tuetaan pienituloisia kotitalouksia, joilla on suuret sähkölaskut mutta jotka eivät pysty hyödyntämään sähkövähennystä. Tuen arvioidaan hyödyttävän noin sataatuhatta henkilöä — tuki ei siis ole merkityksetön.

Nyt tehdyt toimet ovat tärkeitä tukiratkaisuja, joilla ehkäistään osittain tulevana talvena kotitalouksien kannalta kohtuuttomia tilanteita, missä kotitalouksien rahat eivät yksinker-taisesti riitä sähkölaskun maksamiseen. Tarvitsemme kuitenkin edelleen myös ratkaisuja, joilla voidaan vaikuttaa energiamarkkinoiden kautta myös energiahintoihin. Kannustankin edelleen hallitusta hakemaan aktiivisesti muita vaikuttavia ratkaisuja, joilla myös energia-hintojen nousuun pystyttäisiin vaikuttamaan niin kansallisella kuin myös EU-tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

16.23 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on viime aikoina noussut mer-kittävästi. Harvaan asutussa ja pitkien etäisyyksien Suomessa sähkön hinnan nousu uhkaa vaikeuttaa erityisesti sähkölämmitteisissä omakoti- ja rivitaloissa asuvien pieni- ja keski-tuloisten toimeentuloa.

Hallituksen esitys sähkötuesta tulee tukemaan kotitalouksia ensi vuonna neljän talvi-kuukauden ajan. Voimakkaasti kohonnuttua sähkön hintaa kompensoidaan erillisellä sähkö-tuella niille pienituloisille kotitalouksille, jotka eivät pysty hyödyntämään verotuksessa tehtävää kotitalousvähennystä sähköenergiakaskun perusteella.

Sähkölaskujen perusteella myönnetään kotitalousvähennys ja väliaikainen sähkötuki. Sähkölaskulle tämä tuki myönnetään, kun laskut ylittävät 2 000 euron summan ajalla 1.1.—30.4.2023. Tuki koskee vakituisen asunnon sähkölaskuja. Maksuun lukeutuvat säh-köenergiasta maksettu verollinen määrä sekä siihen liittyvä perusmaksu. Kotitaloudet voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

vat hakea vähennystä itse Verohallinnon kautta. Tukea voi hakea huomioitavaksi jo vuoden 2023 verokortissa. Kotitalousvähennys on 60 prosenttia, ja sitä voi saada enimmillään 2 400 euroa. Tuki tulee hyödyttämään noin 250 000:ta kotitaloutta.

Pienituloisille kotitalouksille on tulossa sähkötuki. Tuki koskee niitä kotitalouksia, jotka tulojen alhaisuudesta johtuen eivät pysty hyödyntämään kotitalousvähennystä. Tukea maksetaan, samoin kuin kotitalousvähennystä, vakituisen asunnon sähkölaskujen perusteella. Sitä maksetaan yli 400 euroa ylittävstä kuukauden sähkölaskusta 60 prosenttia siten, että enimmäistuki kuukauden laskusta on 660 euroa. Koko lain voimassaoloajalta tuen enimmäismäärä on 2 640 euroa. Sähkötuki on saajalleen verovapaata, eikä sitä katsota tuloksi muuta sosiaaliturvaa koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa. Tätä tukea voi hakea Kela-kautta.

Hallituksen päätös laskea sähkön energiamaksun arvonnäköveroä 24 prosentista 10 prosenttiin on myös tärkeä sähkötukitoimi.

Totean tyytyväisenä, että hallitus päätti näistä toimista ripeällä aikataululla, ja nämä tulvat helpottamaan monia kotitalouksia tässä erittäin haasteellisessa tilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.26 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Vaikka puhumme nyt sähkötuesta täällä — on ihan hyvä, että tällainen tuki muodostetaan — haluaisin nostaa tähän rinnalle kyllä öljylämmitteiset talot ja rakennukset. Olen itse osakkaana yhdessä kiinteistöasakeyhtiössä, ja meillä on siellä tällä hetkellä semmoinen tilanne, että meillä on siinä erittäin edullinen sähkösopimus. Minun ei edes kannataisi polttaa siellä lämmitysöljyä, joka on se normaali muoto, elikkä minun kannataisi asentaa sinne kattilaan tämmöinen sähkövastus ja ajaa tällä sähköisellä lämmityksellä.

Tuossa tulomatalla, kun tulin tänne Helsinkiin, puhuin pitkään erään henkilön kanssa, joka on ollut sähköalalla töissä, ja hän kertoi, että heillä on kotona öljylämmitys, mutta he lämmittävät sähköllä tällä hetkellä sen takia, että se tulee heille edullisemmaksi. Elikkä äsken katsoin: lämmitysöljy, 1 000 litraa, tilattuna kotipaikkakunnalle maksaa 1,93 euroa litra, ja se sisältää 10 kilowattia energiaa, ja siitä kun otetaan kattilahuotyssuhde huomioon, niin öljylitrasta saa tosiaan sen 10 kilowattia, joka vastaa tällä hetkellä noin 20 senttiä per kilowattitunti. Jos on edullinen sähkösopimus, niin tällä hetkellä siirtoineen sen hinta on noin 12—13 senttiä, elikkä meidänkin kannataisi lämmittää nyt sähköllä. Sen takia minä haluaisin, että hallitus ottaisi huomioon tämän asian, koska tämmöisiä ihmisiä, joilla on valinnan mahdollisuus siinä, ja jos meille on tulossa sähköpula ensi talvena, niin pitäisi keskittyä myös siihen, että lämmitysöljyn hintaa pyrittäisiin helpottamaan. Äsken tarkastin tuolta: elikkä tällä 1,93 euron litrahinnalla valtion verot kokonaisuudessaan ovat noin 65 senttiä siitä polttoainelitrasta. Se sisältää energiasisältöveroa noin 13 senttiä, hiilidioksidiveroa noin 16 senttiä ja lisäksi pieni huoltovarmuismaksu ja lisäksi arvonnäköveroä 24 prosenttia. Minä nyt haluan tätäkin kautta viestiä — olen tästä ministeri Lintilälle puhunut jo aikaisemmin — elikkä jos te haluatte, että sähkö ei lopu ensi talvena kesken, niin pitää keskittyä myös siihen, että lasketaan polttoaineen verotusta, [Puhemies koputtaa] otetaan sieltä alvia alemmas, energiasisältövero pois.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen Mikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

16.29 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Sarkkiselle sähkötuen esittelystä. Talven sähkölaskut ja monet muut menot tulevat olemaan lähes kaikilla kansalaisilla paljon aikaisempaa suuremmat. Siihen meidän täytyy osaltamme nyt tottua. On tosiasia, että ilman valtion tukea osa kansalaisista ei selviä.

Nyt päätämme väliaikaisesta sähkötuesta, joka on suunnattu pienituloisille. Se helpottaa selviämään arjessa, kun kulut nousevat rajusti. [Puhujan mikrofonin sulkeutuu — Ben Zyskowitz: Anteeksi!] Väliaikaista sähkötukea maksettaisiin 60 prosenttia kuukausittaisen sähköenergiakustannuksen 400 euroa ylittävältä osalta enintään 1 500 euron laskuun saakka.

Arvoisa puhemies! Sähkötuen mahdollisia saajia arvioidaan olevan noin 100 000. Tukea haettaisiin Kansaneläkelaitokselta. Tuki olisi saajalleen verovapaata. Toivon hakeusten sujuvaa käsittelyä Kelassa, että arki helpottuu. Sähkön hinnannousu haastaa niin maatiloja kuin koteja, jotka lämpiävät sähköllä. Molemmat tarvitsevat tukea vaikean talven yli. Tuki tulee todelliseen tarpeeseen erityisesti harvaan asutulla seudulla. Se auttaa erityisesti heitä, jotka eivät voi hyödyntää aikaisemmin päätettyä sähkövähennystä.

Määräaikaisen sähkötuen vaikutus on siis merkittävä, ja esitys on oikein kannatettava. Meidän on käännettävä kaikki kivet, jotta saamme energiakriisin ratkaistua myös pidemmällä aikavälillä. [Puhemies koputtaa] Maamme energiapaletin tulee olla monipuolinen: tarvitsemme niin ydinvoimaa, aurinkoenergiaa, tuulienergiaa kuin bioenergiaa. On katsottava myös kauas.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.31 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksesta sähkön hinta on noussut kohtuuttomalle tasolle, ja ne ihmiset ovat suurissa vaikeuksissa, jotka joutuvat sähkösopimuksiaan uusimaan, ja erityisesti ne, jotka asuvat sähkölämmitteisissä taloissa. Toki ongelmia on myös öljylämmitteisissä, kuten tässä aikaisemmin edustaja Mäenpää hyvin sanoi.

Tämä on mielestäni ihan perusteltu täsmätoimenpide samalla tavalla kuin myös se kotitalousvähennyksen kautta tehtävä ratkaisu. Meidän sosiaaliturvajärjestelmään on tehty sillä tavalla, että se varsin kattavasti pystyy vastaamaan normaalitilanteessa köyhyyteen — esimerkiksi työttömyyteen, sairauteen, tämän tyyppisiin asioihin — jolloin ihminen tarvitsee yhteiskunnan apua, mutta sen sijaan sitä ei ole tehty sellaista tilannetta varten, että hinnat yhtäkkiä nousevat välttämättömissä tuotteissa, kuten sähkössä tai energiassa, niin paljon, että nekin joutuvat vaikeuksiin, jotka normaalitilanteessa pystyvät maksamaan laskunsa ja hoitamaan asiansa ilman yhteiskunnan tukia. Sen takia tällaisia täsmätoimia tarvitaan, ja tämä on ihan perusteltua.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan kyllä viitata samaan kuin edustaja Berg täällä aikaisemmin, että kyllä tämä sähkön hinta-asia on sellainen, että tähän pitää muitakin keinoja löytää kuin pelkästään tämä tuki. Ja kokoomuksen eduskuntaryhmä on edustaja Vestmanin johdolla tehnyt omia ehdotuksiaan, koska se tilanne, että sähkön hinta määräytyy aina kalliimman hinnan mukaan, toimii normaalioloissa, mutta ei toimi tällaisessa tilanteessa, missä me nyt ollaan — eli kannustan kyllä niihin ratkaisuihin sekä kansallisella tasolla että EU-tasolla, mutta sinänsä tätä esitystä pidän kyllä tähän tilanteeseen sopivana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

16.33 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä nyt sähkötuki pienituloisille talouksille, ja tähän tukeen olisivat oikeutettuja ne kotitaloudet, jotka eivät tulojensa alhaisuuden takia pysty täysimääräisesti hyödyntämään kotitalousvähennystä sähkölaskun perusteella. Tukea voitaisiin maksaa neljä kuukautta, se maksettaisiin silloin, jos sähkölasku ylittää 400 euron omavastuurajan kuukaudessa, ja se olisi 60 prosenttia sähkölaskusta. Tämä on tärkeä tuki samoin kuin toiselle ryhmälle eli kotitalousvähennyksestä tehtävä tuki.

Energian hinta on merkittävästi noussut Venäjän sodan myötä, ja kotitaloudet ovat ahdingossa tulevaa talvea ajatellen. Tämä on lisätuki kotitalouksille ja perheille, mutta on hyvä huomioida, että elinkustannukset muutenkin ovat merkittävästi kasvaneet — ruoan hinta on kallistunut, polttoaineiden hinta on kallistunut ja eläminen ylipäänsä, eli kyllä kotitaloudet ovat ahtaalla.

Jaan myös täällä edustaja Mäenpään huolen siitä, että öljylämmitteisissä taloissa asuvat jäävät nyt tämän tuen ulkopuolelle. Siellä on paljon eläkeläisiä, vanhoja ihmisiä, joilla on pienet eläkkeet, voi olla edelleenkin öljylämmitteinen talo, ja tilanne heidän osaltaan on tuokala. Pitäisikin huolehtia siitä, ettei kukaan joudu ahdinkoon nyt tulevana talvena tämän liian suuren polttoainelaskun takia.

Kun näitä tukia nyt myönnetään, niin on tärkeää kiinnittää huomiota viestintään ja siihen, mitä tukea voi hakea, milloin voi hakea ja mitkä ovat kriteerit, niin että ne on hyvin selkeästi ilmoitettu eri viestintävälineissä ja kansankielisesti. Mutta tärkeä tuki kuitenkin ja perusteltu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt tälle asialle ennalta varattu aika on kulunut umpeen. Kysyn edustaja Sarkomalta, onko pitkä puheenvuoro edessä? [Sari Sarkomaa: Puhemies, ei ole!] — Olkaa hyvä sitten.

16.36 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Olisin vain todennut sen, että tiedän, että ministeri ja ministeriö ja hallitus ovat huolella näitä esityksiä käsitelleet. Eilen oli mahdollisuus ministeri Sarkkisen kanssa näitä käydä läpi, ja sanon siitä sen, että on tärkeää, että eduskunta käy vielä huolella läpi nämä tuet ja katsotaan, onko täällä väliinputoamisia, onko jotain, jota pitäisi korjata. Kokoomus on tehnyt myöskin oman ehdotuksensa, ja peilaamme myöskin sitä vasten ja katsomme sitten lopulliset kantamme.

Näin kaupunkilaisena sanon, puhemies, vain sen, että kun pitää katsoa pidemmälle, energiakriisi saattaa olla pidempi, ja on tärkeää, että tehdään remontteja, joissa huolehditaan, että energiaa käytetään pihisti ja tarkoituksenmukaisesti, niin kannan huolta asunto-osakeyhtiöistä, joilla ei ole vastaavaa kotitalousvähennysoikeutta remontteihin kuin on omakotitaloissa. Valtiovarainvaliokunta on kiirehtinyt tämäntyyppistä uudistusta, ja toivon, että se olisi vielä hallituksen agendalla, jotta asunto-osakeyhtiöissä asuvat olisivat yhdenvertaisessa asemassa verotuksessa, kun puhutaan remonttivähennyksistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Sarkkinen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.38 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tämä on osa laajempaa toimenpidepakettia, kuten täällä on todettu, ja tarkoitus on tukea niitä, keillä on poikkeuksellisen isot sähkölaskut, ja käytännössä puhu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2022 vp

taan siis lämmityssähköstä tässä mittaluokassa. Onhan se eri asia, nouseeko esim. käyttö-sähkölasku 20 eurosta 60 euroon vai lämmityssähkölasku 300 eurosta 900 euroon tai vielä korkeammalle. Monella on todella edelleen hyvät ja halvat sopimukset, jolloin käytännössä tukitarvetta ei ole. Mutta haluan kyllä kaikkia kannustaa sähkön säästämiseen, myös niitä, keillä on halvat sopimukset, koska sillä on olennainen vaikutus paitsi sähkön riittävyyteen myös markkinahintaan, joten kaikkien on osallistuttava säästötalkoisiin.

Tämä on käytännössä pari tämän sähkövähennyksen kanssa, ja nämä täydentävät toisiaan. Ja kun nämä ovat tämmöinen pari tai kiikkulauta, niin nämä eivät voi olla ehdoiltaan kovin kaukana toisistaan, koska jos tässä olisi paljon erilaiset ehdot, niin se aiheuttaisi painetta siirtyä sieltä automaattisemmasta sähkövähennyksestä sähkötuen piiriin, kun se on käytännössä kuitenkin ihmisen itsensä arvioitavissa, kumpaa hakee omien tulojen perusteella. Jos tänne tuen puolelle tulisi liikaa painetta, se voisi ruuhkauttaa sitä hakemuskäsittelyä, koska tämä Kelan tuki on käytännössä manuaalista käsittelyä, kun tämä on tämmöinen ylimääräinen erillistuki, kun taas se verovähennys on automaattinen verovähennys. Siksi on tarkoituksenmukaista, että mahdollisimman moni, kellä vain tulot riittävät, hakee nimenomaan sitä vähennystä. Tässä on siis sata euroa tämä omavastuu pienempi kuin siinä verovähennyksessä. Arvio on, että suuri osa hakee siis vähennystä tulojen perusteella.

Monet käytännön kysymykset täytyy vielä ratkaista Kelassa, joka tätä toimeenpanee ja jossa tätä ylös rakennetaan. Tietysti tavoitteena on joustavuus, että tätä haetaan laskun perusteella.

On totta, että tämä omavastuu on monelle korkea, ja siksi onkin tunnistettava, että tämä on osa toimenpidepakettia, ja toimeentulotukea voi myös sitten sen yksilökohtaisen tilanteen perusteella saada isoihin laskuihin, [Puhemies koputtaa] ja siihen hakemiseen on myös ohjeistettu joustavuutta. Tämä viestintäpointti on erittäin tärkeä, ja meidän täytyy tätä viedä eteenpäin, ja myös sitä, että myös ne, jotka eivät digivälineitä kykene käyttämään, tulevat huomioiduiksi ja palveluiksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.